

**Izjava gosp. J. de Beaufort Wijnholds, izvršnog direktora za Republiku
Hrvatsku
29. ožujka 2002.**

Uvod

Ovo je završno preispitivanje u okviru stand-by aranžmana koji je sklopljen kao mjera predostrožnosti, a nakon odobrenja Odbora, Hrvatska će uspješno dovršiti sadašnji aranžman. To bi vlastima i tržištima trebalo snažno signalizirati da je težak rad tijekom protekle dvije godine doveo do željenih rezultata. Hrvatske vlasti zahvaljuju predstavnicima MMF-a na objektivnoj procjeni uspješnosti hrvatskog gospodarstva i na njihovim kontinuiranim naporima u pružanju pomoći oko provedbe složenih gospodarskih reformi.

Zadovoljstvo mi je potvrditi da su u potpunosti ispunjene sve tri prethodne mjere za dovršetak drugog preispitivanja provedbe programa, te da hrvatske vlasti namjeravaju i dalje objavljivati svu dokumentaciju u svezi sa stand-by aranžmanom i smatrati ovaj aranžman mjerom predostrožnosti.

Opći izgledi

Već u vrijeme prvog preispitivanja provedbe programa bilo je jasno da će ciljevi vlasti za 2001. godinu koji se odnose na rast, inflaciju i međunarodne pričuve biti vjerojatno ispunjeni ili premašeni. U dva je područja - inflaciji i međunarodnim pričuvama - Hrvatska doista znatno premašila zadane ciljeve. Vrlo je vjerojatno da će i gospodarski rast donekle nadmašiti programom predviđeni. To je zadovoljavajuće, imajući u vidu nepovoljnije vanjsko okruženje i određena nepredviđena kašnjenja u provedbi politike. Ta su kašnjenja bila rezultat domaće političke nestabilnosti te složenosti plana strukturnih reformi. Srećom, sporija provedba politike nije znatno utjecala na gospodarske rezultate u okviru stand-by aranžmana. Većina je kvantitativnih kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa bila zadovoljena krajem 2001. Usto, postignut je ciljani proračunski deficit konsolidirane središnje države.

Fiskalna politika

Fiskalna konsolidacija nije samo temelj programa koji se provodi uz potporu MMF-a, već je i primarni cilj sveukupne strategije hrvatskih vlasti. Kad je sadašnja vlada preuzela vlast početkom 2000., proračunski je deficit iznosio gotovo 7,5 posto BDP-a, dok su akumulirane dospjele neplaćene obveze države (prema ostalim dijelovima gospodarstva) iznosile oko 5 posto BDP-a. Usto, rashodi konsolidirane središnje države iznosili su 50,2 posto BDP-a. U protekle su dvije godine vlasti uspjele smanjiti proračunski deficit za više od 2 postotna boda BDP-a, te ujedno smanjiti udjel državnih rashoda u BDP-u na 43,8 posto. Povrh toga, u istom su razdoblju podmirene gotovo sve dospjele neplaćene obveze (ostatak u iznosu od 0,3 posto BDP-a bit će podmiren do sredine 2002. godine).

Zbog više je razloga hrvatskim vlastima bilo teško postići veliko smanjenje proračunskih rashoda u kratkom vremenskom razdoblju. Iako je tijekom razdoblja provedbe programa došlo nažalost do određenih kašnjenja u usvajanju i provedbi fiskalnih mjera, vlasti su ipak postigle svoj ključni cilj - smanjenje proračunskog deficita konsolidirane središnje države. Taj je cilj postignut usprkos tome što je smanjenje mase plaća bilo manje od predviđenog. Ipak, ne treba podcjenjivati napore vlasti da smanje masu plaća, budući da je ona realno smanjena za 6,5 posto, odnosno za više od 11 posto u odnosu na BDP.

Hrvatske vlasti sada ulaze u drugu polovicu svojega mandata s ambicijom da nastave i dovrše svoju "misiju" koja se u osnovi sastoji od postavljanja javnih financija na održive temelje u srednjoročnom razdoblju. Cilj za sljedeću godinu jest ostvariti proračunski deficit od oko 2 posto BDP-a uz smanjenje proračunskih rashoda na ispod 40 posto BDP-a.

Monetarna i tečajna politika

Monetarni rezultati u okviru programa, mjereni inflacijom i dvama kvantitativnim kriterijima za ocjenu uspješnosti izvršenja programa, vrlo su zadovoljavajući, uz smanjenje inflacije (2,6 posto) na razinu nižu od programom ciljane. Prošlogodišnja ciljana inflacija postignuta je usprkos povećanju administrativno reguliranih cijena i trošarina.

Dva kvantitativna kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa (međunarodne pričuve i neto domaća aktiva) zadovoljena su bez teškoća. Važno je napomenuti da su tijekom 2001. međunarodne pričuve povećane za 1,2 mlrd. USD, dosegaši razinu od 4,7 mlrd. USD (ili 5,2 mjeseca uvoza). To je povećanje djelomično rezultiralo iz dobre prošlogodišnje turističke sezone. Ipak, glavni razlog za ovo povećanje bio je jednokratni učinak konverzije valuta država EMU-a u euro zbog koje su veliki iznosi sredstava u njemačkim markama (prethodno držani izvan bankovnog sustava) deponirani u bankama. Prema procjenama Hrvatske narodne banke gotovo 2 mlrd. eura (oko 25 posto deviznih depozita) deponirano je u banke zbog procesa konverzije u euro, što ukazuje na to da su hrvatski građani u prosjeku držali 500 eura u gotovini. Iako su ove brojke na prvi pogled iznimno visoke, HNB je očekivao znatne priljeve deviza na osnovi prethodno provedenog istraživanja ovog područja. Na istoj osnovi, HNB očekuje da će većina ovog "svježeg" novca ostati unutar bankovnog sustava. Veliki priljevi deviza utjecali su i na kamatne stope koje su se znatno smanjile.

Strukturne reforme

Uspješnost u provedbi strukturnih reformi bila je više neujednačena. Brojna kašnjenja u provedbi strukturnih reformi u osnovi su odražavala njihovu složenost i politička kretanja. Ipak, mnogo toga je učinjeno. Na kraju prosinca 2001. zadovoljen je strukturni kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa (koji se odnosi na smanjenje broja zaposlenih u državnom sektoru), a proces smanjenja broja zaposlenih u državnom sektoru još uvijek je u tijeku. Povrh toga, taj će se proces nastaviti i nakon što se broj zaposlenih u državnom sektoru smanji za 10.000 (5 posto ukupne radne snage u državnom sektoru). Ipak, zbog kašnjenja u Saborskom usvajanju paketa zakona koji se odnose na reformu sektora obrane, hrvatske vlasti sada očekuju da će

se broj zaposlenih do kraja ožujka 2002. kumulativno smanjiti za oko 8.700. Ubrzo nakon toga, bit će ostvareno početno ciljano smanjenje broja zaposlenih za 10.000.

Napredak u procesu privatizacije bio je sporiji od očekivanog, ali se nisu promijenile ni strategija privatizacije niti odlučnost vlasti da nastave s tim procesom. Važno je prisjetiti se da strategija vlasti vezana primjerice uz privatizaciju bankovnog sustava nije bila provedba privatizacije radi ostvarenja privatizacijskih prihoda već pronalaženje strateških investitora i osiguranje veće sigurnosti u budućnosti za pojedine banke. Ta strategija potpomogla je stvaranju iznimno konkurentnog i stabilnog bankovnog sustava. Trenutačno je oko 90 posto ukupne aktive banaka u većinskom stranom vlasništvu, dok je prije tri godine taj postotak iznosio svega 7 posto.

Zaključak

Hrvatske vlasti žele ponovno istaknuti svoju vrlo uspješnu suradnju s predstavnicima MMF-a tijekom razdoblja trajanja programa koja je dovela do vidljivih pozitivnih rezultata. Svjesne su ipak da iako su poduzeti značajni koraci prema potpuno izgrađenom tržišnom gospodarstvu još uvijek mnogo toga valja učiniti. U tom bi smislu hrvatske vlasti željele istaknuti svoju čvrstu opredijeljenost za nastavak strukturnih reformi, posebice u svezi s postavljanjem javnih financija na održive temelje, a također s veseljem očekuju nastavak uske suradnje s MMF-om u budućnosti.